

Societatea
comerciala ca
persoana
juridica

Macovei Oana-Petronela
Universitatea "Petre Andrei"
Facultate de Drept
An IV, grupa II

Societatea comerciala ca persoana juridica

Notiuni introductive

Societatea comerciala poate fi definita ca o grupare de persoane constituita pe baza unui contract de societate si beneficiind de personalitate juridica, in care asociatii inteleg sa puna in comun anumite bunuri, pentru exercitarea unor fapte de comert in scopul realizarii si impartirii beneficiile rezultate.¹

Cu privire la natura juridica a societatii comerciale ,doctrina juridica cunoaste mai multe teorii si anume:teoria contractuala, teoria actului colectiv, si teoria institutiei .Indiferent de teoria adoptata, toti autorii sunt de acord ca la originea societatilor comerciale se afla consimtamantul individual al asociatilor²

Societatea comerciala dobandeste personalitate juridica prin indeplinirea unor formalitati cerute de lege care consta in incheierea contractului de societate sau contractul de societate si statutul societatii dupa caz. Astfel, in cazul societatii pe actiuni sau in comandita pe actiuni si societati cu raspundere limitata legea prevede necesitatea unui al doilea act constitutive care este statutul societatii.

A. Elemente definitorii ale societatii comerciale ca persoana juridica

Societatea comerciala dobandeste personalitate juridica din momentul constituirii cu indeplinirea tuturor formalitatilor stabilite

¹ Radu I.Motica, Vasile Popa, Drept Comercial Roman si Drept Bancar, Editura Lumina Lex, 1999, p.89

² Radu I.Motica, Vasile Popa, op.cit., p.89

de lege. Astfel conform art.1 din L 31/1990 pentru *“efectuarea de acte de comert ,persoanele fizice si juridice se pot asocia si constitui societati comerciale cu respectarea dispozitiilor acestei legi.Societatile comerciale cu sediul juridic in Romania sunt persoane juridice romane.”*

Elementele constitutive ale societatilor comerciale impuse de lege sunt:

- organizare de sine-statoare;**
- un patrimoniu propriu;**
- un scop determinat.**

Aceste elemente evidentiaza personalitatea juridica a societatilor comerciale ,personalitate ce le confera acestora calitatea de a fi titulare de drepturi si obligatii.

Prin dobandirea personalitatii juridice ,societatea comerciala are si o vointa proprie care exprima vointele individuale ale asociatilor ,o capacitate care ii permite sa dobandeasca drepturi si sa si asume obligatii precum si dreptul de a sta in justitie avand calitatea de reclamanta sau parata.

Societatea comerciala are un anumit statut care cuprinde anumite elemente de identificare a subiectului de drept :

- firma;**
- sediul;**
- nationalitatea.**

Aceste elemente sunt diferite de elementele de identificare a asociatilor .Societatea comerciala are propria firma,propriul sediu si propria nationalitate fara a avea vreo legatura obligatorie cu elementele de identificare a asociatilor persoanei juridice.

1.Firma

Firma este numele sau ,dupa caz,denumirea sub care un comerciant isi exercita comertul si sub care semneaza³.Firma trebuie precizata in mod obligatoriu in contractul de societate.⁴In

³ Art 30 Legea nr.26/1990 privind registrul comertului

⁴ Art 3 si art 9 din Legea 31/1990 privind societatile comerciale

cazul comerciantului individual(persoana fizica),firma se compune din numele comerciantului,scris in intregime,adica numele de familie si prenumele,sau din nume si initiala prenumelui.Firma comerciantului persoana fizica coincide ,in principiu,cu numele civil al comerciantului.Nu este permisa adaugarea altor elemente ce ar putea induce in eroare asupra situatiei comerciantului.

In cazul societatilor comerciale firma are un continut diferit de cel al comerciantului persoana fizica.

Firma unei societati in nume colectiv este compusa din numele a cel putin unuia dintre asociati cu mentiunea "societate in nume colectiv",scris in intregime.

Firma unei societati in comandita simpla se compune din numele a cel putin unuia dintre asociati comanditati cu mentiunea "Societate in Comandita",scris in intregime.

Firma unei societati pe actiuni sau in comandita pe actiuni se compune dintr o denumire proprie,de natura a o deosebi de firma altei societati si va fi insotita de mentiunea scrisa in intregime "Societate pe actiuni" sau "S.A."

Firma unei societati cu raspundere limitata se compune dintr o denumire care sa arate obiectul de activitate ,insotita de mentiune scrisa in intregime "Societate cu Raspundere Limitata" sau "S.R.L."

Firma trebuie sa se caracterizeze printr o noutate ,in sensul ca orice firma noua trebuie sa se deosebeasca de cele existente.Daca o firma este asemanatoare cu o alta firma inmatriculata trebuie sa se adauge o mentiune care sa o diferentieze de aceasta.Oficiul Registrului Comertului are obligatia de a respinge inscrierea unei firme care poate produce confuzii cu alte firme inregistrate.

Prin inregistrarea firmei comerciantul dobandeste un drept exclusiv asupra ei.Firma poate fi instrainata dar numai odata cu fondul de comert.

Uzurparea intentionata a unei firme folosite legitim de alt comerciant constituie obiectul infractiunii de concurenta neloiala sanctionata de art 5 al L 11/1991.

Un alt element de identificare al societatilor comerciale,reglementat de lege, este emblema .Legea nr.26/1990 defineste emblema ca fiind *semnul sau denumirea care deosebeste o societate de o alta societate care desfasoara acelasi*

fel de activitate. Deoarece este un atribut de identificare facultativ, emblema cunoaste un regim juridic diferit de cel al firmei. Continutul emblemei poate fi un semn sau o denumire.

2.Sediul

Sediul societatii este *menit sa situeze societatea in spatiu*.⁶ Pentru a putea fi distins de domiciliul asociatilor, mai este denumit si sediul social. Sediul se raporteaza la locul unde se exercita activitatea de conducere a societatii si nu la locul unde se desfasoara continutul principal al activitatii comerciale. Asociatii au obligatia sa arate sediul societatii in contractul de societate. Ei sunt liberi in stabilirea sediului societatii. Acest loc are avantajul stabilitatii fata de locul desfasurarii activitatii comerciale, care poate fi schimbat sau multiplicat.

Stabilirea sediului societatii prezinta interes deoarece determina:

- nationalitatea societatii comerciale asa cum rezulta din art 1, al 2 din L 31/1990 precum si legislatia nationala care va reglementa constituirea si functionarea societatilor comerciale;
- serveste la rezolvarea unor probleme procedurale; (cum ar fi cele de notificare sau citare)
- mai determina instanta competenta sa judece litigiile in care societatea comerciala este parte ;
- locul unde, in lipsa stipulatiei exprese, urmeaza sa se execute contractul.

⁵ Stanciu D. Carpenaru, Drept Comercial Roman, Bucuresti, 1995, Editura All, p.187; Radu I. Motica, Vasile Popa, op.cit, p.100

Sediul social poate fi schimbat numai prin modificarea actelor constitutive ale societatii in conditiile legii asa cum reiese din art 153 din L 31/1990.

Filiale,sucursale,agentii

Filiala este o *intreprindere cu personalitate juridica apartinand societatilor comerciale in sensul ca este constituita de societate cu respectarea acelorasi proceduri*.Ea posedea un patrimoniu propriu ,delimitat si incheie contracte cu tertii in nume propriu,fiind titulara unuia sau a mai multor conturi bancare proprii.

Sucursala,spre deosebire,*nu are personalitate juridica proprie,reprezentand o modalitate de extindere a activitatii societatii comerciale*.Are o anumita autonomie gestionara limitata,determinata prin actul de constituire.Ea incheie acte juridice in numele societatii sau in nume propriu dar pe seama societatii.Pentru constituirea sucursalei este suficienta autentificarea si publicarea in monitorul oficial a actului de infiintare.

Agentia se deosebeste de filiala prin *absenta personalitatii juridice* ,iar de sucursala prin *absenta autonomiei gestionare*,putand sa exercite atributii fie de mandatar ,fie de comisionar.

3.Nationalitatea

Societatea are o nationalitate proprie care exprima *apartenta acesteia la un anumit stat si sistem de drept*.Notiunea de nationalitate este folosita in sensul de *statut juridic,adica de lege aplicabila constituirii,functionarii,dizolvarii si lichidarii societatii*.

Rezulta ca nationalitatea societatii determina legea aplicabila persoanei juridice.Legea 31/1990 a adoptat sediul societatii drept criteriu pentru determinarea nationalitatii societatilor comerciale.Potrivit acestei legi orice societate comerciala,daca are sediul pe teritoriul Romaniei,rezulta ca are nationalitate romana chiar si atunci cand este constituita cu nationalitate straina.

Societatile cu participare straina,cu sediul in Romania avand

nationalitate romana ,pot dobandi in proprietate terenuri de orice fel prin acte intre vii.

B.Vointa proprie a societatilor comerciale

Ca persoana juridica ,societatea comerciala are o vointa de sine statatoare,care nu trebuie confundata cu vointele asociatilor.Vointele individuale manifestate in adunarile generale ale societatilor comerciale imbraca haina vointei colective,apartinad persoanei juridice.Vointa persoanei juridice este o calitate noua.Vointele individuale ale asociatilor,prin manifestarea lor in adunarea generala,devine o vointa colectiva,ce constituie vointa sociala.In societatile de persoane ,asociatii pot lua hotarari valabile cu majoritatea absoluta a capitalului social.Vointa majoritatii este hotaratoare si obligatorie in viata societatii.In societatile de capitaluri principiul majoritatii se aplica pentru toate hotararile adunarii generale.Se are in vedere majoritatea raportat la capitalul social si nu la numarul asociatilor.In societatile in comandita simpla si in nume colectiv,vointa societatii,potrivit legii,are urmatorul rol:

- alege administratorii si ii revoca;
- hotaraste asupra divergentelor dintre administratori;
- aproba bilantul si stabilesc raspunderea administratorilor.

Hotararile adunarilor generale ale societatilor pe actiuni sau in comandita pe actiuni pot fi atacate in justitie,pentru a fi anulate,daca aceste hotarari sunt contrare contractului de societate,statutului sau legii.

Aceeasi lege se aplica si hotararilor adunarii generale a societatii cu raspundere limitata.

Pentru societatea in nume colectiv si in comandita simpla nu este prevazuta nici calea de atac impotriva hotararilor pe care le adopta asociatii sau in legatura cu alte probleme.

Actiunea in anulare se inregistreaza la judecatoria in circumscriptia careia se afla sediul societatii si se judeca potrivit art 90 si 91 a legii 31/1990 completand cu prevederile codului de procedura civila.

C.CAPACITATEA JURIDICA A SOCIETATII

Ca orice persoana juridica,societatea comerciala are capacitate juridica,dispunand totodata de aptitudinea de a avea,de a si exercita drepturi si de a si asuma obligatii.

Capacitatea juridica a societatii este de doua feluri:

1. capacitate de folosinta
2. capacitate de exercitiu

Capacitatea juridica a societatilor comerciale este reglementata de Decretul nr.31/1954,cu luarea in considerare a specificului societatilor comerciale.

1.Capacitatea de folosinta

*Consta in aptitudinea societatilor comerciale de a avea drepturi si obligatii.*Aceasta aptitudine se dobandeste din ziua inmatricularii in registrul comertului.Societatea are o capacitate de folosinta restransa de la data autentificarii actelor constitutive,cat priveste drepturile constitutive in favoarea ei,indeplinirea obligatiilor si a oricaror masuri preliminare ce ar fi necesare,dar numai intrucat sunt cerute pentru ca persoana juridica sa ia fiinta in mod valabil.Capacitatea de folosinta a societatilor comerciale este o capacitate specializata fiind determinata prin precizarea obiectului de activitate a societatii in contractul de societate.Societatea comerciala poate dobandi drepturi si si poate asuma obligatii patrimoniale si nepatrimoniale,indiferent de izvorul lor,in limitele stabilite de lege.O trasatura specifica a capacitatii de folosinta a societatilor comerciale o reprezinta aptitudinea de a dobandi drepturi si de a si asuma obligatii prin savarsirea faptelor de comert.

Societatea poate incheia numai acele acte juridice care servesc la realizarea obiectului societatii.Orice act juridic care nu este facut in vederea realizarii acestui scop este lovit de nulitate.Limitarea capacitatii de folosinta a societatii este diminuata prin fixarea unui obiect de activitate foarte larg care sa poata asigura posibilitatea adaptarii la schimbarile conjuncturale.

2.Capacitatea de exercitiu

Consta in aptitudinea de a si exercita drepturile si de a si asuma obligatii,savarsind acte juridice.Potrivit legii persoana juridica isi exercita drepturile si si indeplineste obligatiile prin organele sale .Societatea comerciala are organe de deliberare si decizie(adunarea societatilor),organe de administrare(gestiune) precum si organe de control ale gestiunii societatii(cenzorii).

Actele juridice facute de organele persoanei juridice in limitele puterii ce le au fost conferita,sunt actele persoanei juridice insasi asa cum reiese din art 35 din Decretul nr.31/1954.

Dreptul de reprezentare este un drept special,deosebit de dreptul general de administrare,care include numai dreptul de gestiune.Rezulta ca dreptul de reprezentare il au numai administratorii carora li s au conferit acest drept,prin acte constitutive ,ori ulterior,prin vointa asociatilor,in conditiile legii.

Societatea comerciala dobandeste capacitatea de exercitiu de la data constituirii sale ,adica din ziua inmatricularii in registrul comertului ,cu conditia sa fi fost desemnat administratorul care reprezinta societatea.

Capacitatea juridica a oricarei persoane juridice se deosebeste de capacitatea juridica a unei persoane fizice sub mai multe aspecte:

- in cazul persoanei juridice capacitatea de folosinta se dobandeste la nastere iar cea de exercitiu se dobandeste ulterior,in doua etape,pe cand in cazul persoanei juridice atat capacitatea de folosinta cat si cea de exercitiu se dobandesc si se pierd simultan;
- in timp ce pentru persoana fizica capacitatea de folosinta are acelasi continut,capacitatea de folosinta a persoanei juridice este diferita dupa specialitatea fiecareia;
- daca o persoana fizica poate avea o capacitate de exercitiu mai restransa decat capacitatea sa de folosinta ,pentru persoana juridica va exista o suprapunere totala a celor doua notiuni;
- daca pentru persoana fizica exercitarea capacitatii prin reprezentant este o situatie de exceptie,pentru persoana juridica aceasta constituie o regula;

Capacitatea oricarei societati comerciale se caracterizeaza prin trei insusiri:

- generalitatea,care decurge din aptitudinea de a fi subiect de drept in mai multe ramuri ale sistemului de drept;
- unicitatea,fiecare societate comerciala avand propria sa capacitate unica si individualizata;
- legalitatea,aceasta capacitate existand si manifestandu se exclusiv in cadrul reglementat prin lege.

D.Patrimoniul societatii

Societatea are un patrimoniu propriu distinct de acela al asociatilor sau actionarilor,si care nu se confunda cu capitalul social.

Legea recunoaste societatea comerciala ca persoana juridica ,deoarece ea intruneste toate elementele constitutive ale personalitatii juridice.

Patrimoniul societatii este format din totalitatea drepturilor si obligatiilor cu caracter patrimonial ce apartin societatii,cuprinzand activul social si pasivul social.⁶

In activul social sunt cuprinse drepturi patrimoniale, reale sau de creanta.Aceste drepturi privesc in principal bunurile aduse de asociati ca aport la constituirea societatii,bunurile dobandite de societate ulterior constituirii,in cursul desfasurarii activitatii precum si beneficiile nedistribuite.

In pasivul social sunt cuprinse obligatiile patrimoniale ale societatii contractuale si extracontractuale (obligatii sociale).

Deoarece patrimoniul societatii are drept titular societatea ca persoana juridica ,rezulta ca acest patrimoniu are un caracter autonom.Pentru a evidentia acest caracter,patrimoniul societatii mai este denumit si patrimoniu social.

Autonomia patrimoniului societatii fata de patrimoniile proprii ale asociatilor determina anumite consecinte juridice:

1. bunurile aduse ca aport de asociati ies din patrimoniul lor si intra in patrimoniul societatii.Creditorii personali ai

⁶ Radu I.Motica,op.cit.,p.102;Carpenaru op.cit.,p.191

asociatului nu pot urmări patrimoniul social. Prin excepție acțiunea pauliană permite readucerea bunului în patrimoniul asociatului debitor dacă toate condițiile acestei acțiuni sunt satisfăcute și dacă se dovedește că toți asociații au fost complici la fraudă cunoscând atât existența datoriei cât și faptul că prin aportul adus se provoacă insolvabilitatea asociatului debitor; în cazul societății pe acțiuni sau în comandită pe acțiuni creditorii asociaților pot sechestra și vinde acțiunile debitorilor lor;

2. bunurile aduse ca aport de către asociați, care sunt cuprinse în activul social, formează gajul general al creditorilor sociali. Ele vor putea fi urmărite numai de către creditorii societății, adică pentru obligațiile asumate de către societate, indiferent de izvorul lor. În cazul societăților în nume colectiv și în comandită, asociații respectiv asociații comanditați răspund pentru obligațiile sociale nelimitat și solidar;
3. obligațiile societății față de terți nu se pot compensa cu obligațiile terților față de asociați. Pentru a opera compensația, trebuie ca obligațiile să existe între aceleași persoane, care să fie creditor și debitor în același timp, una față de alta, așa cum reiese din art. 1145 C. civ. Având patrimoniu deosebit, societatea și asociații sunt subiecte de drept distincte;
4. declararea în faliment a societății privește numai patrimoniul societății. Deoarece societatea are un patrimoniu propriu, distinct de patrimoniul asociaților, procedura falimentului are ca obiect exclusiv patrimoniul societății care a încetat plățile pentru datoriile sale comerciale. În caz excepțional, în cazul societăților în nume colectiv și societățile în comandită, falimentul social se extinde și asupra patrimoniului asociaților, respectiv al asociaților comanditați. Procedura administrării și lichidării patrimoniului social se realizează separat de ceea ce privește patrimoniul asociaților;
5. asociatul nu are nici un drept asupra bunurilor din patrimoniul social nici chiar asupra acelor aduse ca aport propriu, astfel că dreptul său real se transformă în drept de dividende;

6. nu se poate face compensatia intre creantele societatii si datoria proprie a unui asociat fata de o terta persoana si nici viceversa;
7. mostenitorii asociatului nu pot pretinde nici un drept asupra bunurilor din patrimoniul social, care nu vor putea fi incluse in masa succesorală, nici in cota-parte.

Mentionarea duratei societatii este o cerinta legala obligatorie a actului constituirii. Durata poate fi determinata sau nedeterminata. In dreptul francez durata societatii nu poate depasi 99 de ani.⁷

Consecintele determinarii duratei sunt:

- calculul duratei incepe cu data inmatricularii societatii in Registrul comertului;
- prelungirea duratei societatii se poate face numai cu respectarea conditiilor de forma si de publicitate prevazute pentru actul constitutiv.

E. Consecintele juridice ale calitatii de persoana juridica a societatii comerciale

Principalele efecte ale personalitatii juridice a societatii comerciale sunt urmatoarele:

1. dreptul societatii de a participa in nume propriu la raporturile juridice;
2. raspunderea societatii pentru obligatii sociale;
3. dreptul societatii de a sta in justitie ca reclamanta sau parata.

1. Calitatea de persoana juridica da dreptul societatii comerciale de a participa in nume propriu la raporturile juridice. Societatea va putea sa dobandeasca drepturi si sa si asume obligatii savarsind acte juridice prin organele sale.

Art.40 din L 31/1990 prevede ca administratorii pot face toate operatiile cerute pentru aducerea la indeplinire a obiectului societatii ,afara de restrictiile aratate in contractul de societate. Avand un obiect

⁷ Ion Turcu, Dreptul Afacerilor, 1993, Ed Chemarea, Iasi, p.114

comercial ,societatea savarseste fapte de comert care genereaza raporturile juridice comerciale,supuse legii comerciale.

Cel mai adesea ,raporturile comercial au ca temei contractul.Ele pot avea si un izvor extracontractual cum ar fi fapte ilicite,plata nedatorata etc.

2.Prin dreptul de a aprticipa la raporturile juridice ,societatea comerciala isi poate asuma anumite obligatii si va raspunde pentru nerespectarea lor.Aceasta raspundere este asigurata gratie patrimoniului propriu,asupra caruia creditorii societatii au un drept de gaj general.

Temeiul raspunderii depinde de izvorul obligatiilor societatii.Daca obligatia deriva dintr un contract,raspunderea va fi civila contractuala,iar daca deriva dintr o fapta ilicita,va fi civila delictuala.

Hotararea judecatoreasca obtinuta impotriva societatii este opozabila fiecarui asociat.Avand rolul de garanti,asociatii in nume colectiv si asociatii comanditati sunt asimilati fidejursorilor ,care sunt tinuti sa execute ei obligatiile debitorului,cand acesta nu si le a indeplinit fata de creditor.Raspunderea sociatilor in nume colectiv si a comandatilor este nelimitata si solidara.Rezulta ca creditorii sociali pot urmari pe oricare dintre asociati,care va raspunde nelimitat pentru intreaga obligatie sociala.

3.Deoarece este subiect de drept disitinct de asociatii care o constituie,societatea comerciala poate actiona ca reclamant sau poate fi actionata ca parata ,prin reprezentantii sia legali.Conform art 87,pct 2 C proc civ ,prevede ca persoanele juridice de drept privat vor fi ciatate prin reprezentantii lor ,la sediul principal al administratiei sau cel al sucursalei din circumscriptia instantei.

Intr o cerere de chemare in judecata trebuie sa se arata numele si prenumele reprezentantului legal al societatii,fara a fi necesara mentionarea numelor tuturor asociatilor.Acelasi articol mai prevede si faptul ca societatile comerciale trebuie citate prin reprezentantii lor care vor face dovada in fata instantei ca sunt investiti in acel moment sa reprezinte societatea in mod egal.

CUPRINS

Pag.

1. Notiuni introductive.....	2
2. Elemente definitorii ale societatii comerciale ca persoana juridica.....	2
3. Firma.....	3
4. Sediul.....	5
5. Filiale, sucursale, agentii.....	5
6. Nationalitatea.....	6
7. Vointa proprie a societatilor comerciale.....	6
8. Capacitatea juridica a societatii.....	7
9. Patrimoniul societatii.....	10
10. Consecintele juridice ale calitatii de persoana juridica a societatii Comerciale.....	12

BIBLIOGRAFIE

1.Radu I Motica,Vasile Popa,Drept Comercial Roman si Drept Bancar,Editura Lumina Lex,1999

2.Stanciu D.Carpenaru,Drept comercial roman,Bucuresti,Editura All,1995

3.Turcu Ion,Dreptul Afacerilor,Iasi,Editura Chemarea,1993

Acte normative

1.Legea 31/1990 privind societatile comerciale

2.Legea 26/1990 privind registrul comertului

3.Legea 11/1991 privind combaterea concurentei neloiale

4.Decretul 31/1954 privitor la persoanele fizice si juridice

5.Codul de procedura civila